

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 53794/12
Ivica BRKIĆ i drugi
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući 6. prosinca 2016. godine u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *predsjednica*,

Julia Laffranque,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström, *suci*,

i Hasan Bakırcı, *zamjenik tajnika Odjela*,

Uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 31. srpnja 2012. godine,

uzimajući u obzir očitovanja koje je podnijela tužena Vlada i odgovore na očitovanja koje su podnijeli podnositelji zahtjeva, nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelji zahtjeva, g. Ivica Brkić, gđa Davorka Tkalić i gđa Željka Vidić, žive u Zadru. Prvi podnositelj zahtjeva i druga podnositeljica zahtjeva rođeni su 1972. godine, a treća podnositeljica zahtjeva 1968. godine. Zastupao ih je g. Z. Zrilić, odvjetnik iz Zadra.

2. Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi:

4. Točno neutvrđenog dana podnositelji zahtjeva podnijeli su tužbu za naknadu štete protiv države pred Općinskim sudom u Zadru, uzrokovanu ubojstvom njihove majke, K.-J.B., rođene 1935. godine. Tvrđili su da je njihova majka ubijena vatrenim oružjem ispred svoje kuće u selu Z.G. 11. ožujka 1992. godine kada je to selo bilo pod okupacijom srpskih paravojskih snaga. Ubijena je isključivo zbog svoje hrvatske nacionalnosti. Stoga je njezina smrt bila motivirana etničkom mržnjom i nije imala nikakve veze s bilo kakvim vojnim ili agresivnim djelovanjem, što je bilo vidljivo i iz činjenice da nije imala nikakvo oružje kod sebe, niti je mogla pružiti ikakav otpor. Istoga dana ubijene su još četiri osobe hrvatske nacionalnosti u istome selu. Takav je akt predstavljao akt terorizma na temelju Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (vidjeti u nastavku).

5. Tužba je odbijena 5. siječnja 2007. godine. Općinski sud utvrdio je da je oko trećine područja države bilo okupirano i da su civili koji su ubijeni na tom području bili uglavnom hrvatske nacionalnosti, kao što je bila i majka podnositelja zahtjeva. Nadalje je utvrdio da je majku podnositelja zahtjeva ubio određeni S.M., pripadnik srpskih paravojskih snaga tijekom oružanog sukoba između tih snaga i Hrvatske vojske. Stoga je ubojstvo majke podnositelja zahtjeva predstavljalo ratnu štetu u smislu Zakona o utvrđivanju ratne štete, za koju Republika Hrvatska nije bila odgovorna. Što se tiče tog zaključka, mjerodavni dio presude glasi kako slijedi:

„Među strankama nije sporno da je 11. ožujka 1992. godine, na dan ubojstva K.-J.B., selo Z.G. bilo dio okupiranog [područja države] ... Odluka o istrazi u vezi s okrivljenim S.M. ... pokazuje da je K.-J.B. bila jedna od žrtava istog počinitelja, ubijena 11. ožujka 1992. godine u Z.G. tijekom razmjene vatre između srpskih paravojskih snaga i Jugoslavenske armije, s jedne strane, i oružanih snaga Republike Hrvatske s druge strane ...

...

Ovaj sud smatra da je članak 2. stavak 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete primjenjiv u ovome predmetu ... Ubojstvo K.-J.B., civilne osobe hrvatske nacionalnosti, u selu Z.G. koje je u to vrijeme bilo dio okupiranog [područja države], od strane pripadnika paravojske skupine - tzv. snaga teritorijalne obrane tzv. Republike Srpske Krajine, čije su paravojske snage djelovale u okviru tzv. Jugoslavenske armije - izravna je šteta opasna po život na temelju članka 2. stavka 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete, a iz pozicije tužitelja odnosi se na neimovinsku štetu zbog smrti roditelja. Stoga je šteta u konkretnom slučaju uzrokovana od strane neprijatelja, ilegalnih skupina ili saveznika takvih skupina [i ta] je šteta nastala u razdoblju [navedenom u] članku 1. toga Zakona, budući da je K.-J.B. ubijena 11. ožujka 1992. godine.”

Nakon što je zaključio da je ubojstvo majke podnositelja zahtjeva bila ratna šteta, Općinski sud također je utvrdio da je to bio teroristički akt za

koji država Hrvatska nije bila odgovorna jer nije imala kontrolu nad okupiranim područjem države. Mjerodavni dio presude glasi kako slijedi:

„Ključni aspekt koji nedostaje i koji je uvjet za odgovornost Republike Hrvatske kao države za štetu u ovom je slučaju njezin suverenitet. Tužena država nije imala suverenitet nad Z.G., koji je bio dio šireg, privremeno okupiranog područja Republike Hrvatske u to vrijeme, tijekom Domovinskog rata. Ona nije imala kontrolu nad tim područjem i stanovnicima toga područja, što su osnovni elementi državnog suvereniteta. Dakle, kako je gore navedeno, čin štete ... predstavlja akt terora, to jest akt nasilja izvršen iz političkih motiva s ciljem izazivanja straha, užasa i osjećaja osobne nesigurnosti građana. Međutim, teroristički akt ubojstva majke podnositelja zahtjeva od strane pripadnika okupatorskih neprijateljskih srpskih paravojnih snaga počinjen je na okupiranom području Republike Hrvatske, odnosno na području na kojem Republika Hrvatska nije imala suverenitet prije nego što se čin štete dogodio, na dan kada se dogodio, niti godinama nakon toga. S obzirom na vrijeme (tijekom ratnog stanja), područje (okupirano hrvatsko područje) i sve okolnosti u kojima je šteta nastala, ovaj sud zaključuje da [čin štete] u ovome predmetu predstavlja teroristički akt koji u ovim okolnostima niti država niti njezina tijela nisu mogla spriječiti. Tužena država nije pridonijela takvim aktima terora i nasilja ni na koji način, nego ih je pokušala spriječiti svim legitimnim sredstvima, uključujući obrambenim Domovinskim ratom, čiji je jedan od ciljeva bilo oslobađanje okupiranih područja Hrvatske u čemu je, na kraju, uspjela.”

6. Podnositelji zahtjeva zatim su podnijeli žalbu u kojoj su tvrdili da je Općinski sud zauzeo kontradiktorna stajališta, navodeći da je ubojstvo njihove majke predstavljalo ratnu štetu za koju država nije bila odgovorna, a istovremeno da je to bio teroristički akt za koji država nije bila odgovorna zbog toga što nije imala nikakvu kontrolu nad područjem na kojem se šteta dogodila. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da je ubojstvo njihove majke bio teroristički akt i da se odgovornost države ne može isključiti samo zato što se dogodio na okupiranom području. Tvrdili su da je zakonodavstvo kojim se uređuje odgovornost države za terorističke akte propisivalo da se odgovornost temeljila na načelima solidarnosti, ravnopravnog snošenja javnog tereta te pravičnog i brzog obeštećenja, te da je odgovornost države postojala neovisno o tome je li štetnik utvrđen, kazneno progonjen ili oglašen krivim. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, to je značilo da je država odgovorna za štetu ne zato što je bila odgovorna za nju, nego kao čin društvene solidarnosti sa žrtvama terorističkih akata.

7. Prvostupanjsku presudu je 10. rujna 2009. godine potvrdio Županijski sud u Zadru, koji se složio sa obrazloženjem Općinskog suda u Zadru.

8. Podnositelji zahtjeva zatim su podnijeli reviziju u kojoj su ponovili svoje tvrdnje iz žalbe, te su istaknuli da žalbeni sud nije ispitaio te tvrdnje. Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je presude nižih sudova 12. travnja 2011. godine. Mjerodavni dio presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske glasi:

„... iako je šteta uzrokovana nasiljem s terorom kao jednim od njegovih bitnih elemenata, ona ne predstavlja teroristički akt u smislu stavka 1. Zakona o odgovornosti, već je uzrokovana agresivnim djelovanjem neprijateljskih vojnih ili

paravojnih snaga s ciljem izazivanja straha i raseljavanja civilnog stanovništva i ima obilježja ratne štete za koju Republika Hrvatska nije odgovorna”

9. Ustavna tužba koju su nakon toga uložili podnositelji zahtjeva odbačena je 19. siječnja 2012. godine. Odluka je podnositeljima zahtjeva dostavljena 21. veljače 2012. godine.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

1. Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija iz 2003. godine

10. Mjerodavni dio Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija od 23. srpnja 2003. godine („Narodne novine” Republike Hrvatske br. 117/2003 – „Zakon o odgovornosti iz 2003. godine”), koji je stupio na snagu 31. srpnja 2003. godine, propisuje kako slijedi:

Članak 1.

„(1) Ovim se Zakonom uređuje odgovornost za štetu počinjenu aktima terora i drugim aktima nasilja poduzetim s ciljem teškog narušavanja javnog reda zastrašivanjem i izazivanjem osjećaja nesigurnosti građana ...

(2) U smislu ovoga Zakona terorističkim aktom smatra se osobito akt nasilja izvršen u pravilu iz političkih pobuda s ciljem izazivanja straha, užasa i osjećaja osobne nesigurnosti građana.”

Članak 2.

„Za štetu iz članka 1. ovoga Zakona odgovara Republika Hrvatska na načelima društvene solidarnosti, ravnopravnog snošenja javnog tereta te pravičnog i brzog obeštećenja.”

Članak 3.

„Obveza naknade štete po ovom Zakonu postoji neovisno o tome je li štetnik utvrđen, kazneno progonjen ili oglašen krivim.”

Članak 7. stavak 1.

„Oštećenik ima pravo samo na naknadu one štete koja je posljedica smrti, tjelesne povrede ili oštećenja zdravlja.”

2. Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata iz 2003. godine

11. Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata, („Narodne novine” br. 117/2003 od 23. srpnja 2003.) ističe uvjete pod kojima je država odgovorna za isplatu naknade štete koju su uzrokovali

pripadnici vojske i policije tijekom Domovinskog rata. Mjerodavne odredbe glase kako slijedi:

Članak 1.

„Ovim se Zakonom uređuje odgovornost Republike Hrvatske za štetu koju su tijekom Domovinskog rata od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. uzrokovali pripadnici hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga u vojnoj ili redarstvenoj službi ili u svezi s tom službom.”

Članak 2.

„Republika Hrvatska po općim pravilima o odgovornosti za štetu odgovara samo za onu štetu iz članka 1. ovoga Zakona koja nema karakter ratne štete.”

Članak 3.

„(1) Ratnom štetom u smislu ovoga Zakona smatra se osobito:

– šteta uzrokovana za vrijeme i na prostoru odvijanja vojnih akcija svim sredstvima i oblicima ratnih borbenih djelovanja (bombardiranje, granatiranje, mitraljiranje, eksplozije, miniranje, pokreti trupa i sl.),

– šteta od izravne i konkretne vojne koristi ako je, s obzirom na vrijeme i mjesto izvršenja u izravnoj i neposrednoj funkciji vojnih operacija, i to posebice:

a) šteta nastala kao izravna posljedica bilo koje zaštitne ili pripremne mjere nadležnih vojnih vlasti poduzete s ciljem otklanjanja, odnosno sprječavanja izvršenja bilo kojega neprijateljskog napada,

b) šteta nastala kao izravna posljedica zaštitnih ili pripremnih mjera nadležnih vojnih vlasti poduzetih u očekivanju neprijateljske akcije (radovi na zemljištu, oduzimanje pokretnina, zauzimanje nekretnina i sl.),

c) šteta nastala kao izravna posljedica mjera poduzetih s ciljem sprječavanja širenja ili ublažavanja posljedica štete opisane u podstavku 1. ovoga stavka,

– šteta koja je po svojim učincima, te konkretnim okolnostima vremena i mjesta počinjenja štetne radnje, izravno izazvana ratnim stanjem i neposredno se nadovezuje na ratne operacije (izravne posljedice ratnih događaja u svezi s neredima, metežom, panikom, evakuacijom i sličnim zbivanjima neposredno nakon poduzetih ratnih operacija).

(2) Pretpostavlja se da je posljedica ratnog čina (ratna šteta) ona šteta koju su tijekom Domovinskog rata od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. godine uzrokovali pripadnici hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga u vojnoj ili redarstvenoj službi ili u svezi s obavljanjem vojne ili redarstvene službe, ako je počinjena u vrijeme i na prostoru odvijanja vojnih borbenih akcija, ali oštećenik može dokazivati suprotno.”

3. Zakon o utvrđivanju ratne štete

12. Mjerodavni dio Zakona o utvrđivanju ratne štete („Narodne novine” br. 61/1991 i 70/1991) glasi:

Članak 1.

„U svrhu utvrđivanja ratne štete nastale Republici Hrvatskoj, njenim fizičkim i pravnim osobama, a u svezi neprijateljstva te ratnih operacija koje se protiv nje vode, računajući od 15. kolovoza 1990. do njihova prestanka, [ovim se zakonom] određuje osnivanje i djelatnost Republičke, općinskih i posebnih komisija za popis i procjenu ratne štete.”

Članak 2.

Ratnom štetom u smislu ovoga zakona smatra se imovinska i neimovinska, posredna i neposredna šteta, a naročito:

1. šteta učinjena tjelesnom integritetu, životu i zdravlju ljudi, slobodi i časti;

...

Ratnom štetom, u smislu ovoga zakona, smatra se šteta učinjena od neprijatelja, ilegalnih skupina, legalnih tijela Republike Hrvatske, kao i saveznika navedenih skupina i tijela, ukoliko je posredno ili neposredno nastala u vrijeme navedeno u članku 1. ovoga zakona.”

4. Sudska praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske

13. Vrhovni sud Republike Hrvatske presudio je da Republika Hrvatska nije bila odgovorna za ratnu štetu koju su uzrokovale neprijateljske snage na okupiranom području (na primjer, u svojim presudama br. Rev-90/09-2 od 9. lipnja 2010.; Rev-1199/08-2 od 2. lipnja 2010.; Rev-1264/08-2 od 17. ožujka 2011.; i Rev-848/10-2 od 19. lipnja 2012.). U potonjoj je Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio nalaze nižih sudova da ubojstvo osoba na okupiranim područjima predstavljalo ratnu štetu i dodao, u mjeri u kojoj je to relevantno, sljedeće:

„Iako djelo koje je dovelo do podnošenja tužbe tužitelja za naknadu štete pokazuje određene sličnosti s terorističkim aktom jer [oba] podrazumijevaju [akt nasilja], čin štete [u ovom predmetu] značajno se razlikuje od terorističkih akata po svojim svojstvima jer ne sadrži dodatne elemente i predstavlja ratnu štetu za koju tuženik nije odgovoran. To je zbog toga što šteta nije nastala na teritoriju pod *de facto* suverenosti Republike Hrvatske, već na teritoriju koje je u to vrijeme bilo okupirano, gdje tijela Republike Hrvatske nisu mogla zakonito djelovati; ove okolnosti isključuju inače objektivnu odgovornost tuženika. Nadalje, čin štete u ovom slučaju nije izvršen s jedinim ciljem teškog narušavanja javnog poretka (takav je cilj svojstvo terorističkog akta), nego je uključivao i uporabu sile, ubojstvo i progonstvo civilnog stanovništva na tom teritoriju s ciljem rušenja unutarnje sigurnosti i stabilnosti Republike Hrvatske i sprečavanja funkcioniranja njezinih zakonitih tijela.

...”

PRIGOVOR

14. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da su bili diskriminirani u odnosu na nalaze domaćih sudova u pogledu njihova zahtjeva za naknadu štete na temelju etničke pripadnosti žrtve i mjesta boravka.

15. Također su prigovorili kako nisu uspjeli dobiti odštetu u vezi s ubojstvom njihove majke.

PRAVO

A. Navodna povreda članka 14. Konvencije i članka 1. Protokola br. 12.

16. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da su bili diskriminirani u svojem pravu da im se dodijeli naknada štete nakon ubojstva njihove majke na temelju etničke pripadnosti žrtve. Taj je prigovor podnesen pozivom na članak 14. Konvencije u vezi s člankom 1. Protokola br. 1 te na članak 1. Protokola br. 12, koji glase kako slijedi:

Članak 14.

Zabrana diskriminacije

„Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.”

Članak 1. Protokola br. 12.

Opća zabrana diskriminacije

„1. „Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Nitko ne smije biti diskriminiran od strane javnih tijela na bilo kojoj osnovi kako je navedeno u stavku 1.”

1. Tvrdnje stranaka

17. Vlada je tvrdila da podnositelji zahtjeva nisu ispravno iscrpili domaća pravna sredstva jer u predmetnom parničnom postupku nisu otvorili pitanje diskriminacije. Konkretno, nisu se pozvali na odredbe Zakona o suzbijanju diskriminacije u svojoj žalbi protiv prvostupanjske presude niti

su otvorili to pitanje u svojoj reviziji podnesenoj Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

18. Vlada je nadalje tvrdila da podnositelji zahtjeva nisu bili diskriminirani jer nije postojala razlika u postupanju prema podnositeljima zahtjeva i drugim osobama u sličnim situacijama.

19. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da su domaći sudovi karakterizirali sve zločine motivirane etničkom mržnjom i počinjene na okupiranom području kao ratnu štetu za koju država nije snosila nikakvu odgovornost. Time su diskriminirali sve žrtve zločina počinjenih na okupiranom području. Ta se diskriminacija u konačnici temeljila na hrvatskoj nacionalnosti žrtava zbog toga što su, kako su priznali domaći sudovi, žrtve zločina motiviranih etničkom mržnjom počinjenih na okupiranom području bile osobe hrvatske nacionalnosti. Međutim, ta vrsta diskriminacije bila je neprihvatljiva s obzirom na svrhu zakona kojima se uređuje pravo na naknadu štete za teroristički akt, a prema kojoj se trebalo pridržavati načela društvene solidarnosti i ravnopravnog snošenja tereta, a ne pitanja je li država bila odgovorna za takve akte.

2. Ocjena Suda

20. Sud ne nalazi potrebnim baviti se svim pitanjima koja su stranke istaknule jer je zahtjev u svakom slučaju nedopušten čak uz pretpostavku da je podnositelj zahtjeva propisno iscrpio raspoloživa domaća pravna sredstva, zbog sljedećih razloga.

21. Prema dobro utvrđenoj sudskoj praksi Suda, diskriminacija znači različito postupanje prema osobama u relevantno sličnim situacijama, bez objektivnog i razumnog opravdanja (vidjeti predmete *Willis protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 36042/97, odlomak 48., ESLJP 2002-IV; *Okpiş protiv Njemačke*, br. 59140/00, odlomak 33., 25. listopada 2005.; *Oršuš i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 15766/03, odlomak 149., ESLJP 2010; i *Biao protiv Danske* [VV], br. 38590/10, odlomak 89., 24. svibnja 2016.).

22. Stoga je prvo pitanje na koje treba odgovoriti to je li bilo razlike u postupanju prema podnositeljima zahtjeva i drugim osobama u sličnim situacijama. S tim u vezi Sud primjećuje da je Općinski sud u Zadru zauzeo različita stajališta što se tiče karakterizacije ubojstva majke podnositelja zahtjeva na temelju domaćeg prava. S jedne strane, smatrao je da se radilo o ratnoj šteti za koju država uopće nije bila odgovorna na temelju Zakona o utvrđivanju ratne štete. S druge strane, također je smatrao da je ubojstvo majke podnositelja zahtjeva bio teroristički akt za koji u načelu država nije bila odgovorna. Međutim, u ovome predmetu država nije bila odgovorna jer nije imala suverenitet nad okupiranim područjem na kojem se osporavani akt dogodio. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da je potonje stajalište bilo diskriminirajuće i da naknada neimovinske štete uzrokovane smrću bliskog srodnika ne može ovisiti o području na kojem je žrtva ubijena jer se

odgovornost države za štetu nije temeljila na njezinoj odgovornosti, nego na načelu društvene solidarnosti.

23. Sud prihvaća da pitanje diskriminacije može nastati u okolnostima u kojima se prema osobama postupa različito ovisno o njihovom mjestu boravka, te u konačnici, kako su tvrdili podnositelji zahtjeva, o njihovoj nacionalnosti (vidjeti prethodni odlomak 19.). Međutim, Sud primjećuje da je spor o tome kako gledati na ubojstvo majke podnositelja zahtjeva koji je nastao obrazloženjem prvostupanjskog suda, riješio Vrhovni sud Republike Hrvatske koji je jasno naveo da se na ubojstvo majke podnositelja zahtjeva trebalo gledati kao na ratnu štetu jer je uzrokovana „vojnim djelovanjem neprijateljskih vojnih ili paravojnih snaga” (vidjeti prethodni odlomak 8.). Među strankama nije sporno da država nije imala nikakvu odgovornost za ratnu štetu, neovisno o tome jesu li je uzrokovale neprijateljske snage ili hrvatske snage (vidjeti članak 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete, prethodni odlomak 12.). Stoga se ne može reći da je postojala razlika u postupanju u pogledu osoba u situaciji usporedivoj sa situacijom podnositelja zahtjeva kada se radilo o pravu na dobivanje naknade za ratnu štetu.

24. Prema tome, ovaj je dio zahtjeva očigledno nedopušten te ga se mora odbaciti u skladu s člankom 35. stavkom 3. točkom a. i stavkom 4. Konvencije.

B. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju

25. Podnositelji zahtjeva prigovorili su odbijanju njihova zahtjeva za naknadu neimovinske štete u vezi s ubojstvom njihove majke. Taj je prigovor podnesen pozivom na članak 1. Protokola br. 1. koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije biti lišen svog vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni popise koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

1. Tvrdnje stranaka

26. Vlada je tvrdila da podnositelji zahtjeva nisu imali zahtjev koji je bio dovoljno utvrđen u domaćem pravu, nego samo nadu da će njihov zahtjev biti prihvaćen od strane domaćih sudova. Sudska praksa domaćih sudova pokazala je da su ubojstva koja su počinile neprijateljske snage na okupiranom području u kontekstu oružanih sukoba predstavljala ratnu štetu za koju država nije bila odgovorna.

27. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da je njihova majka bila ubijena kao civilna osoba i da se njezina smrt nije mogla smatrati ratnom štetom u

smislu mjerodavnih zakona, te da su zaključci domaćih sudova u tom pogledu bili očigledno proizvoljni.

2. Ocjena Suda

28. Sud ponavlja da pojam „vlasništvo” nije ograničen na „postojeće vlasništvo”, nego može obuhvaćati i imovinu, uključujući potraživanja, u odnosu na koja podnositelj zahtjeva može tvrditi da ima barem razumno i legitimno očekivanje ostvarenja djelotvornog uživanja prava vlasništva. „Očekivanje” je „legitimno” ako postoji dovoljna osnova za taj interes u domaćem pravu, na primjer, ako se temelji bilo na zakonskoj odredbi, bilo na pravnom aktu koji ima utjecaja na imovinski interes o kojem je riječ (*Saghinadze i drugi protiv Gruzije*, br. 18768/05, odlomak 103., 27. svibnja 2010.) ili ako postoji sudska praksa domaćih sudova koja to potvrđuje (*Kopecký protiv Slovačke [VV]*, br. 44912/98, odlomak 52., ESLJP 2004-IX; i *Brezovec protiv Hrvatske*, br. 13488/07, odlomak 39., 29. ožujka 2011.).

29. Što se tiče ovoga predmeta, Sud primjećuje da je zahtjev podnositelja zahtjeva za naknadu štete odbijen zbog toga što je smrt njihove majke predstavljala ratnu štetu. Sud nadalje primjećuje da članak 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete navodi da ratna šteta predstavlja štetu po živote osoba koju su uzrokovale neprijateljske i ilegalne snage, koja se dogodila u razdoblju od 15. kolovoza 1990. godine do prestanka neprijateljskih aktivnosti i vojnih operacija u Hrvatskoj. Članak 2. Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata iz 2003. godine propisuje da Republika Hrvatska nije odgovorna za štetu koja ima karakter ratne štete na temelju tog Zakona. Praksa domaćih sudova isključivala je takvu odgovornost i za ratnu štetu koju su uzrokovale neprijateljske snage na okupiranim područjima (vidjeti prethodni odlomak 13.), a stranke ne osporavaju te nalaze. Stoga se ne može reći da je zahtjev podnositelja zahtjeva za naknadu neimovinske štete uzrokovane ubojstvom njihove majke bio dovoljno utvrđen u domaćem pravu budući da su domaći sudovi presudili da se radilo o ratnoj šteti za koju država nije odgovorna. Taj se zaključak ne čini proizvoljnim u okolnostima ovoga predmeta.

30. Sukladno tome, ovaj je prigovor nespojiv, *ratione materiae*, s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. točke a. i mora ga se odbaciti temeljem članka 35. stavka 4.

Zbog svih ovih razloga Sud jednoglasno

proglašava zahtjev nedopuštenim.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 12. siječnja 2017.

Hasan Bakırcı
Zamjenik tajnika

Işıl Karakaş
Predsjednica

Prijevod, lekturu i pravnu redakтуру napravila prevoditeljska agencija CIKLOPEA d.o.o. Zagreb. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava nije odgovoran za točnost prijevoda i sadržaja.